

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ХНАУ ім. В.В. Докучаєва
№ 119 «27» лютого 2019 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про відкриття спеціалізацій зі спеціальностей
у Харківському національному
аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва

Харків – 2019

Терміни та їх визначення

1) **автономія закладу вищої освіти** – самостійність, незалежність і відповідність закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах Закону «Про вищу освіту»;

2) **акредитація** освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

- відповідності стандарту вищої освіти;
- спроможності виконати вимоги стандарту і досягти заявлених у програмі результатів навчання;
- досягнення заявлених у програмі результатів навчання;

3) **компетентність** – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, що визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

4) **кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС)** – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин;

5) **ліцензування** – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за повною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності ЄКТС;

6) **освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма** – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати

навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

7) рівні вищої освіти:

- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікації і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю;

- другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності;

- третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає дев'ятому рівню національної рамки кваліфікацій. Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

8) спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню (освітньо-професійну, освітньо-наукову) програму підготовки здобувачів вищої освіти;

9) спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;

10) **стандарт вищої освіти** – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

1. Загальні положення

1. Порядок запровадження спеціалізацій в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва (далі – Порядок) розроблений відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556 – VII; Класифікатора професій ДК 003:2010 (Електронний ресурс). – Чинний від 01.11.2010 – Режим доступу: <http://dovidnyk.in.ua/directories/profesii/>; Національної рамки кваліфікацій. <http://zakon3.rada.dov.ua/laws/show/1341> - 2011- п; Постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2015 № 266 «Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; наказу МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; Ліцензійних умов впровадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. <http://zakon5.rada.dov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>; Положення про організацію освітнього процесу Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва та інших внутрішніх документів університету.

2. Спеціалізація – складова спеціальності, яка передбачає профільну спеціалізовану освітню (освітньо-професійну, освітньо-наукову) програму підготовки здобувачів вищої освіти і затверджується вченою радою Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва.

Спеціалізація є складовою професійної підготовки зі спеціальності, за якою здійснюється підготовка здобувача вищої освіти та передбачає

отримання більш поглиблених знань, умінь і навичок, а також набуття додаткових компетентностей у відповідній області професійної діяльності.

Університет відповідно до статті 32 п.2 Закону України «Про вищу освіту» у межах повноважень з автономії та самоврядування має право самостійно запроваджувати спеціалізації, визначати їх зміст і програми навчальних дисциплін.

Заклад вищої освіти у межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати спеціалізації, перелік яких визначає заклад вищої освіти (частина п'ята статті 10) і

3. Підготовка здобувачів вищої освіти за спеціалізацією відповідної спеціальності здійснюється за освітньою (освітньо-професійною, освітньо-науковою) програмою.

4. Спеціалізація відображає направленість освітньої програми спеціальності на конкретний вид, об'єкт та/або завдання професійної діяльності.

5. Спеціалізація спеціальності вказується в додатку до диплома про вищу освіту відповідного освітнього ступеня і дає змогу роботодавцю мати уявлення про те, у якій конкретній області професійної діяльності випускник Університету має поглиблені знання.

6. Перелік спеціалізацій зі спеціальностей у Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва на кожний навчальний рік уточнюється та затверджується наказом ректора Університету (додаток Ж).

7. Спеціалізаціями спеціальностей Переліку 2015 автоматично вважаються спеціальності попередніх переліків. Їх розподіл за спеціальностями Переліку – 2015 регламентовано таблицею відповідності.

8. Спеціалізації розробляє заклад вищої освіти в межах ліцензованої спеціальності.

9. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти формує єдину базу даних, запроваджених закладами вищої освіти спеціалізацій, за

якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти на кожному рівні вищої освіти.

10. Затверджений вченою радою перелік спеціалізацій спеціальностей надається до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для формування єдиної бази даних, запроваджених закладами вищої освіти спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти кожного рівня вищої освіти.

2. Передумови відкриття спеціалізації

Передумовами відкриття спеціалізації у Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва (далі – Університет) є:

- потреби ринку праці у фахівцях відповідного профілю, підтвержені листами-зверненнями від підприємств, організацій, установ – потенційних працедавців;

- відповідність освітньої програми спеціалізації стандарту вищої освіти спеціальності;

- наявність необхідної матеріально-технічної бази, кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення для підготовки фахівців відповідної спеціалізації (додаток Б);

- обґрунтування необхідності відкриття спеціалізації (додаток В);

- перелік навчальних дисциплін спеціалізації (додаток Г).

Формування змісту освіти за спеціалізацією забезпечується ресурсом навчального часу, який визначається стандартом вищої освіти відповідного освітнього ступеня, за рахунок часу вільного вибору здобувача в циклі професійної підготовки за спеціалізацією.

Обсяги кредитів, що надаються на навчальні дисципліни та форми атестації здобувачів вищої освіти для різних спеціалізацій однієї спеціальності, мають збігатися залежно від форми навчання, (денна, заочна).

Навчальні дисципліни освітньої програми зі спеціалізації повинні забезпечувати більш поглиблене вивчення особливостей відповідного виду

або об'єкта професійної діяльності, отримання додаткових знань, умінь, навичок і компетентностей.

Для забезпечення навчального процесу з дисциплін спеціалізації необхідно:

- до проведення лекцій залучати науково-педагогічних працівників відповідної спеціальності, які мають науковий ступінь та/або вчене звання і є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом.

Кафедра, що планує відкрити нову спеціалізацію, проводить самоекспертизу і складає довідку про потенціал та результативність діяльності кафедри (додаток Б).

Для підготовки матеріалів, необхідних для відкриття спеціалізації, на випусковій кафедрі створюють проектну групу зі спеціалізації у складі не менше трьох осіб з числа провідних науково-педагогічних працівників. Склад проектної групи обговорюють на засіданні кафедри, затверджують його протоколом і вводять в дію наказом ректора.

Розгляд питання щодо відкриття спеціалізації та змісту її освітньої програми здійснюють на засіданнях: кафедри чи кафедр, які ініціювали її відкриття; вченої радою відповідного факультету; вченою радою університету.

Відкриття спеціалізації здійснює ректор своїм наказом на підставі відповідної ухвали вченої ради Університету.

Для включення спеціалізацій до правил прийому Університету процедура її запровадження має бути завершена до 1 листопада року, в якому ці правила затверджуються.

3. Відповідальність

Відповідальність за дотримання вимог з процедури відкриття та запровадження спеціалізації покладається на завідувачів випускових кафедр.

4. Прикінцеві положення

У це положення можуть вноситися правки, які пов'язані зі змінами чинного законодавства та нормативних актів, що регламентують підготовку здобувачів вищої освіти.

Зміни розглядаються та затверджуються рішенням вченої ради Університету і набувають чинності за наказом ректора.

Розглянуто і схвалено вченою радою університету, протокол № 2
«27» лютого 2019 р.

Аналіз
кількісної характеристики контингенту здобувачів
для прийняття рішень про закриття та
продовження навчання за існуючими і відкриття нових спеціалізацій

№ з/п	Код і найменування спеціалізації	Кількість здобувачів за попередніми роками					
		бюджет			контракт		
		20__	20__	20__	20__	20__	20__
	Припинення навчання						
	Продовження навчання						

Примітка Кількість здобувачів за попередніми роками (останні три роки) необхідно вказати станом на 01 жовтня поточного року.

Пропонується розпочати навчання

№ з/п	Код і найменування спеціалізації	Чисельність здобувачів, яка планується	
		бюджет	контракт

Аналіз кількісної характеристики контингенту здобувачів обговорено на засіданні кафедри _____

(повна назва кафедри)

«__» _____ 20__ р. протокол № _____

Завідувач кафедри

(підпис)

(ПІБ)

Примітка Аналіз проводиться окремо для кожного рівня вищої освіти.

Довідка про потенціал і результативність діяльності кафедри

I. Характеристика освітньої діяльності кафедри

№ з/п	Показник	Відомості
1	Склад випускової кафедри	
1.1	Завідувач кафедри	
	- прізвище, ім'я, по батькові	
	- вчене звання	
	- науковий ступінь	
1.2	Чисельність науково-педагогічних працівників кафедри, (всього осіб)	
	у тому числі:	
	а). що працюють за основним місцем роботи, (всього осіб)	
	з них:	
	- докторів наук та/або професорів, (всього/%)	/
	- кандидатів наук та/або доцентів, (всього/%)	/
	б). працюють за сумісництвом (зовнішні сумісники), (всього осіб)	
	з них:	
	- докторів наук та/або професорів, (всього/%)	/
	- кандидатів наук та/або доцентів, (всього/%)	/
1.3	Середній вік науково-педагогічних працівників кафедри	
2	Проведення освітньої діяльності	
2.1	Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (кількість годин навчального плану), (всього годин)	
	з них:	
	а). тими які мають науковий ступінь та/або вчене звання, (годин/осіб)	/
	б). тими які мають науковий ступінь доктора наук і вчене звання, (годин/осіб)	/
	в). відповідність спеціальності визначають:	
	- згідно з документом:	
	✓ про вищу освіту, (осіб)	
	✓ про науковий ступінь, (осіб)	
	✓ про вчене звання, (осіб)	
	✓ наукова спеціальність, (осіб)	
	- за досвідом роботи за відповідним фахом не менше 5-ти років, (осіб)	
	- з урахуванням відповідного науково-педагогічного стажування тривалістю не менше шести місяців та наявністю трьох одноосібних публікацій з цієї навчальної дисципліни у рецензованих закордонних або фахових наукових виданнях України, або виданого підручника чи навчального посібника з цієї навчальної дисципліни згідно з вимогами МОН, (осіб)	

Продовження дод. Б

	Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетенцій, науково-педагогічними працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом*	
	а). дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом	
	- другий (магістерський) рівень, (годин/осіб)	/
	б). практичної роботи за фахом	
	- перший (бакалаврський) рівень, (годин/осіб)	/
3	Забезпечення освітньої діяльності:	
	- матеріально-технічне, (%)	
	- навчально-методичне, (%)	
	- інформаційне, (%)	

*Визнаним професіоналом вважається науково-педагогічний працівник кафедри, який відповідає вимогам пункту 4 Приміток додатку 12 Ліцензійних умов проведення освітньої діяльності заходів освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187.

Інформація щодо наявності умов для відкриття спеціалізації

4.1. Наукові публікації викладачів кафедри за напрямом спеціалізації (індексовані в науково-метричних базах):

-
-

4.2. Виконані наукові проекти і НДР за напрямом спеціалізації (назва, замовник, джерело фінансування):

-
-

4.3. Наявність договорів з провідними установами України та інноваційно-технологічних кластерів Харківського регіону про співпрацю за напрямом спеціалізації:

-
-

Керівник проектної групи зі спеціалізації _____
(підпис) (ПБ)

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ПБ)

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВІДКРИТТЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

_____ (код і назва спеціалізації)

Рівень вищої освіти _____

Спеціальність _____
(код і назва спеціальності)

Випускова кафедра _____

Керівник проектної групи зі спеціалізації _____

_____ (ПБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

1. Анотація освітньої програма спеціалізації

_____ (потреба у підготовці майбутніх фахівців зі спеціалізації, значимість нової освітньої програми у порівнянні

_____ з існуючими, профіль підготовки, види майбутньої діяльності випускників, відповідність вимогам

_____ роботодавців, зв'язок з потребами інноваційно-технологічного кластера,

_____ можливі місця проведення практик)

2. Перелік компетентностей, що забезпечуються спеціалізацією:

- компетентність 1;
- компетентність 2;
-
- Компетентність п.

Керівник проектної групи зі спеціалізації _____
(підпис) (ПБ)

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ПБ)

Перелік навчальних дисциплін спеціалізації

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Обсяг у кредитах	Компетентність, що забезпечується навчальною дисципліною	Результати навчання
1			1. 2. ... п	1. 2. ... п
2				
...				
п				

Якісний склад науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес зі спеціалізації

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Спеціальність за базовою освітою	Науковий ступінь, наукова спеціальність, вчене звання, кафедра, тема дисертації	Дисципліни спеціалізації, що плануються	Показники рівня наукової та професійної активності і науково-педагогічних працівників (п.30 Ліцензійних умов, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187)
Особи, які працюють за основним місцем роботи (у тому числі за суміщенням)					
1					
2					
...					
п					
Особи, які працюють за сумісництвом					
1					
2					
...					
п					

До вченої ради

Декан

Службова записка

Прошу Вас включити до порядку денного засідання вченої ради університету питання про відкриття підготовки здобувачів вищої освіти за такими спеціалізаціями:

а). перший (бакалаврський) рівень

1. Спеціалізація _____
(код і назва)

зі спеціальності _____
(код і назва)

2.

3.

б). другий (магістерський)

1. Спеціалізація _____
(код і назва)

зі спеціальності _____
(код і назва)

2.

3.

(підпис)

(ПІБ)

« ____ » _____ 20__ р.

Порядок визначення коду та назви спеціалізації

1. Код спеціалізації включає код спеціальності та її обліковий номер, який надається під час реєстрації після затвердження рішенням вченої ради Університету.

Приклад.

071.01. Облік і оподаткування зовнішньої діяльності
(назва спеціалізації)

01. Обліковий номер спеціалізації

2. Спеціалізація за назвою повинна поширювати назву та зміст відповідної спеціальності.

Назва спеціалізації не повинна збігатися з назвою інших спеціалізацій спеціальності, які запроваджені в Університеті.

Якщо спеціалізація підготовки першого (бакалаврського) рівня та другого (магістерського) рівня має різну назву та обліковий номер коду на другий (магістерський) рівень повинен бути наступним за порядком в рамках спеціальності.

3. Назви спеціалізації зазначити без дужок.

**Перелік спеціалізацій,
за якими здійснюється підготовка у 20__ / 20__ навчальному році**

№ з/п	Галузь знань		Спеціальність		Спеціалізація		Структурні підрозділи, які відповідають за підготовку	
	шифр	назва	код	назва	код	назва	факультет	кафедра
Підготовка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти								
1								
2								
...								
п								
Підготовка другого (магістерського) рівня вищої освіти								
1								
2								
...								
п								

Керівник навчального відділу _____

(підпис)

(ПІБ)

« ____ » _____ 20__ р.